

De natuur in Oldenzaal, versie Zuid Berghuizen en Hoge Venterink

Oldenzaal en Nationaal Landschap NO Twente:

Noordoost-Twente werd in 2006 door het Rijk aangewezen als Nationaal Landschap. Het is een gebied met een unieke combinatie van agrarisch gebied, natuur en cultuurhistorie. In Noordoost-Twente hebben we het dan over de grote mate van kleinschaligheid, het groene karakter en het samenhangend complex van beken, essen, kampen en moderne ontginningen.

Sindsdien werken nationale, regionale en lokale partners eendrachtig samen om de kwaliteiten van dit gebied te behouden en te ontwikkelen en nog beter te ontsluiten. Zo worden mooie paden aangelegd, nieuwe natuurgebieden vrijgemaakt en ingericht, bronnen en beken hersteld en toegankelijk gemaakt en wordt beplanting hersteld en aangelegd, terwijl cultuurhistorische elementen bewaard blijven.

Bovendien zijn de provincie Overijssel, het Waterschap en de gemeenten Losser, Dinkelland, Tubbergen en Oldenzaal intensief met elkaar aan het werk om het Nationaal Landschap Noordoost-Twente steeds meer bekendheid te geven. Niet alleen buiten Twente, maar juist bij de inwoners van het gebied.

Natuur en Oldenzaal:

De basis voor de natuur die we in en om Oldenzaal nu aantreffen is bepaald tijdens de voorlaatste ijstijd, tussen 300.000 en 150.000 jaar geleden, toen ontstonden de stuwwallen van Twente. Daardoor heeft het gebied zo'n lieflijk glooiend landschap gekregen.

Door de bijzondere en wisselvallige bodem is Noordoost-Twente een lappendeken van allemaal verschillende landschapjes geworden. Uit de stuwwallen ontspringen vele bronnen en beken en daar zijn grazige maar vaak ook moerassige beekdalen gevormd. Op de hogere delen van het landschap bevinden zich de akkerbouwgebieden van het oude landschap: de essen en de kampen.

Oldenzaal is waarschijnlijk al ontstaan rond de zevende eeuw en is naar alle waarschijnlijkheid ontstaan als een ringwalburg, Ringwalburgen zijn verdedigingswerken die bestaan uit een cirkelvormige aarden wal met daaromheen een, waarschijnlijk, droge gracht. Later, in de Middeleeuwen, is er een nieuwe, ruimere, wal om Oldenzaal gelegd en deze is nog op veel plekken te herkennen. De bij deze ruimere wal behorende watergracht zal gevuld zijn geweest zijn door een bekenstelsel vanaf de stuwwal van Oldenzaal. De stuwwal van Oldenzaal is een waterscheiding. De bijna 20 beken die hier ontspringen stromen vanaf de Oostzijde van de stuwwal af naar de Dinkel en vanaf de westzijde naar de Regge.

Door de gemeente Oldenzaal is bepaald dat ten westen van Oldenzaal ('t Hulsbeek) ruimte wordt gegeven aan natuur en recreatie, en dat ten oosten van Oldenzaal (de stuwwal) de natuur voorrang krijgt. Vanaf 2016 is dit gebied een Natura 2000 gebied (Landgoederen Oldenzaal).

De wijk Zuid Berghuizen en het oerbos Hoge Venterink

Het grondgebied waarop de wijk is gebouwd behoorde tot 1955 tot de gemeente Losser. In het kader van de naoorlogse uitbreiding werd een gedeelte van het Losserse grondgebied rond de stadskern van Oldenzaal door de gemeente Oldenzaal geannexeerd. De wijk is vernoemd naar de gelijknamige buurtschap welke tot in de jaren 50 op de plaats van de wijk lag. De boerderij van Stakenboer, tegenwoordig aan de rand van het wijkpark gelegen, is het laatste overblijfsel van de voormalige buurtschap.

Na de annexatie is vrij snel begonnen met de bouw van de wijk, welke halverwege de jaren 60 gereed was. In de wijk bevinden zich vooral appartementen en eengezinswoningen, welke voor het grootste gedeelte uit rijtjeswoningen bestaan.

De straten in de wijk zijn vernoemd naar vogels, (Gruttostraat) Twentse burgemeesters (Burgemeester Wallerstraat, Burgemeester Essinkstraat), bekende Oldenzalers uit de textielindustrie (P.J. Geldermanstraat, S.I. Zwartzstraat) en kunstschilders (Paulus Potterstraat, Frans Halsstraat).

De wijk heeft een groen karakter, met in het hart van de wijk Park Stakenkamp. De afgelopen jaren is een aantal vernieuwingen gerealiseerd in Park Stakenkamp. Zoals het funcourt, de verbouwing van de boerderij Stakenboer, de aanleg van erfverharding met een groot terras en de boerderijtuin. In het totaalontwerp zijn ook een insectentuin oftewel vlinderhof, een educatieve bostuin en speelvoorzieningen met het thema 'natuurlijk spelen' opgenomen. Deze onderdelen hebben betrekking op thema's als spelen, ontdekken, natuurbeleving, ecologie, biodiversiteit en educatie.

Het oerbos Hoge Venterink

Dit is een door de Provincie Overijssel aangemerkt A locatie bos. Een A locatie bos is een oeroud bos met vooral inheemse bomen en planten.

Het Hoge Venterink wordt als zeer waardevol beoordeeld omdat het al eeuwenoud is en een hoge diversiteit kent. Het kent een vrij groot aantal soorten van oude bossen en daarom interessant voor het behoud van het inheemse genen materiaal op een relatief kleine oppervlakte.

Het gebied wordt beheerd door Natuurmonumenten.

Naast de veel voorkomende bomen als eiken en beuken staan hier ook zeer zeldzame bomen als winterlinde, ruwe iep en Spaanse aak.

Tussen de bomen leven bovendien steenmarters, reeën, hazen en konijnen.

Vanuit de lucht houden bosvogels, als de tjiftjaf, vink, groene specht en de glanskop het natuurgebied in de gaten.

Door het bos loopt een beekje, aan de waterkant voelen de groene kikker, de kamsalamander en de watersalamander zich thuis. Dit oeroude bos kan, door de bijzondere natuurbeleving, een belangrijke bijdrage leveren aan ons welzijn.

De mens en de natuur:

De vroegste voorouders van de groep zoogdieren, waartoe ook de mens behoort, ontstonden 60 miljoen jaar geleden. De bekendste voorouder van de mens is "Lucy", door de vindsters van de fossiele botten zo genoemd naar het liedje van de Beatles "Lucy in the sky with diamonds". De fossiele botten van Lucy zijn gedateerd op 3,5 miljoen jaar geleden.

De meest recent uitgestorven verwant van de moderne mens is de Neanderthaler, die van 350.000 jaar tot 25.000 jaar geleden in Europa en het Midden Oosten heeft geleefd.

Op verschillende plaatsen in Twente zijn vuurstenen werktuigen gevonden die gemaakt zijn met de techniek van de Neanderthalers, dit duidt erop dat er Neanderthalers in Twente waren. De oudste vertegenwoordiger van de moderne mens heeft vanaf 30.000 jaar geleden in Nederland geleefd, dus ruim voor het eind van de laatste ijstijd.

Er zijn aanduidingen dat de Neanderthaler mensen en de moderne mensen gelijktijdig ook in Twente hebben verbleven. Onze voorgangers waren jager- verzamelaars, die weinig invloed hadden op de omgeving. De moderne mensen gingen hout toepassen voor het maken van vuur en het bouwen van hutten.

In de loop van de tijd kwamen deze mensen er achter dat je ook gewassen kunt verbouwen en daarvoor werden stukken bos gekapt voor akkers en bewoning.

De mens werd steeds meer een landbouwer vanaf ongeveer 5000 jaar geleden. Op arme gronden verscheen aanvankelijk heide nadat alle bomen in een bepaald gebied gekapt waren. Op de meer vruchtbare gronden werden er gewassen verbouwd tot de grond uitgeput was en men dan weer verder trok en een nieuw stuk vruchtbare grond zocht.

Later ontdekte men dat de verarmde gronden weer vruchtbaar konden worden gemaakt.

Men gebruikte daarvoor de mest die uit de potstallen kwam. Die mest bestond uit de heideplaggen die in de stal als strooisel werd gebruikt vermengd met de uitwerpselen van het vee. Hierdoor kwamen de akkers steeds hoger te liggen. Deze hoog gelegen akkers worden essen genoemd.

Tegenwoordig heeft de mens in Nederland praktisch overal invloed op de natuur. Slechts 7% van de huidige bossen is spontaan ontstaan. Maar tussen het oerbos van weleer en deze spontaan ontstane bossen is weinig overeenkomst.

Bronnen:

Nationaal Landschap Noordoost-Twente, website.
Wikipedia.
Website Halloberghuizen.nl
IVN Losser/ Oldenzaal, Het Twentse landschap.
Vereniging Natuurmonumenten.

Natuurmoment:

Het is eigenlijk ook niet verwonderlijk dat buiten bewegen ons zo goed doet. De evolutie heeft ons als jager verzamelaar en later als landbouwer aangepast aan een omgeving waar het nodig was om veel buiten te bewegen. Onze voorouders waren echte duuratleten. Bewegen was noodzakelijk om te overleven en zit in onze genen. De laatste 200 jaar zijn we als mens steeds meer binnen gaan zitten. De meesten van ons doen meer geestelijk dan lichamelijk werk. In dit informatie tijdperk proberen we te ontspannen met geestelijk prikkels; tv, smartphone en computer. Uit de factsheet Gezonder door groen van IVN:

Hoe maakt natuur de mens gezonder? Natuur is een interessant instrument om in te zetten voor gezondheidsbevordering, preventie en behandeling omdat de natuur via verschillende wegen de gezondheid kan beïnvloeden.

Zo kan natuur zorgen voor herstel van stress, kan natuur in de woonomgeving zorgen voor sociale contacten, meer bewegen, een betere ontwikkeling van kinderen, een verbetering van het microklimaat en gezonde voeding stimuleren. Ming Kuo (2015) beschrijft in een review 21 paden die verantwoordelijk zijn voor het gezondheidseffect van natuur waarbij zij aangeeft dat het versterken van het immuunsysteem het meest centraal staat in de relatie met natuur en gezondheidseffecten.

Natuur kan op twee manieren een belangrijke rol spelen in het bevorderen van bewegen. Natuur biedt ten eerste een aantrekkelijke omgeving om in te bewegen en kan daarmee mensen uitnodigen meer te gaan bewegen. Dat leidt tot een beter lichaamsbesef en geeft betere coördinatie en stimuleert de hersenen tot het laten groeien van nieuwe verbindingen.

Ten tweede komt er steeds meer bewijs dat buiten bewegen in de natuur extra voordelen heeft ten opzichte van bewegen elders. Er zijn verschillende studies gedaan waarin de effecten van bewegen binnen vergeleken zijn met bewegen buiten in een natuurlijke omgeving of waar bewegen in een stedelijke omgeving is vergeleken met bewegen in een natuurlijke omgeving.

Een meta-analyse uit 2010 laat zien dat zelfs relatief korte fysieke activiteit in groene omgevingen positieve effecten heeft op zelfvertrouwen en mentaal welbevinden. Volgens de onderzoekers verdient bewegen in het groen dan ook aandacht als therapeutische interventie.